

Geschiedenis van de AVRO studiogebouwen

In 1919 werd in Nederland het eerste radioprogramma uitgezonden. De initiatiefnemer en presentator was omroep pionier ir. Hanso Schotanus à Steringa Idzerda, die de uitzending vanuit zijn woning in Den Haag verzorgde.

Vanaf 1923 begint ook de door de Nederlandse Seintoestellen Fabriek (NSF) in Hilversum opgerichte Hilversumsche Draadloze Omroep (HDO) uit te zenden. In het toen verzuilde Nederland werd in 1924 door de protestanten de NCRV opgericht gevolgd door de KRO en de VARA in 1925 en medio 1926 de VPRO.

Villa HDO Witten Hullweg 1 t/m 3

Gebouwd in 1901 Gesloopt in 1931

De Algemene Vereniging Radio Omroep (AVRO) is in theorie de oudste Nederlandse omroeporganisatie. De huidige AVRO werd officieel opgericht op 28 december 1927, maar de wortels reiken tot begin jaren '20. Volgens de statuten is 8 juli 1923 de datum waarop de Algemeene Vereeniging Radio Omroep (AVRO) is ontstaan. In 1927 fuseerde de Algemeene Nederlandsche Radio Omroep (ANRO) met de Nederlandsche Omroep Vereeniging (NOV) tot AVRO.

De AVRO heeft zich toen altijd beschouwd als een algemene oproep, waar de uitwisseling van levensstromen, de eerbied voor andermans overtuiging en de vertolking van het algemeen Nederlandsche tot hun recht konden komen.

De directie, het administratieve gedeelte, de ledenadministratie en de redactie van de radiobode waren ondergebracht in een monumentaal pand aan de Keizersgracht 107 in Amsterdam. De studio's bleven in Hilversum. Het monumentale AVRO-pand heeft bijna 65 jaar als onderdak van de vereniging gediend.

In 1928 betrok de vereniging en het gezin van de directeur naar een villa (Sole Mio) aan de Oude Enghweg 4. In de doorgebroken kamer-en-suite was plaats voor een kamermuziekstudio, de keuken deed dienst als controlekamer en de buffetkamer werd tot omroep cel getransformeerd. Ook was er nog ruimte voor een spreekstudio. Voor opnamen van concerten en opera's maakte de AVRO in die tijd gebruik van de grote zaal van hotel-restaurant Hof van Holland. Snel werd de behoefte aan een beter geoutilleerd studiocomplex groter. In 1931 kocht de vereniging een terrein gelegen tussen de 's Gravelandseweg, Melkpad en Hoge Naarderweg voor f 55.000. Hierop stond in die tijd een grote, zij het verwaarloosde villa en een koetshuis. Besloten werd deze opstallen af te breken. Besloten werd deze opstallen af te breken. Drie jaar later werd ook nog het terrein aan de overkant van het Melkpad gekocht.

Villa Bagatelle, sloop 1934, hier nu Avro studio 1

Door het bestuur werd in eerste instantie Dudok benaderd. Tot teleurstelling kon hij niet op deze eervolle vraag ingaan. De belangrijkste reden waarom hij deze opdracht niet kon aannemen, was dat hij ook de gemeente architect van Hilversum was. Vervolgens werd de opdracht aan Pieter Vorrink gegund. Nadat hij twee voorstellen had ingediend die en te duur waren en te veel ruimte vroegen, ging de opdracht naar een ander toe. Twee jonge architecten Merkelbach en Karsten werden ontboden. Na acht dagen boden zij de directeur Vogt hun plannen in 19 bladen aan.

Hun ontwerp ging de gevraagde 15.000 m³ niet te boven en bleef ook binnen de gestelde begroting van f 450.000. Later werd overigens toegegeven dat beide architecten in een eerder stadium het bestuur al een plan hadden getoond dat zij op eigen initiatief hadden ontworpen.

Vanuit de AVRO werd aan de architecten als hoofdpoging gesteld: een aantal studio's te bouwen met de daarbij behorende technische ruimte voor radioapparatuur, ontvanggelegenheden voor grotere gezelschappen, terwijl onder de uitzendingen steeds een excursie moest kunnen worden rondgeleid, zonder dat de uitzending hierdoor belemmerd of onmogelijk gemaakt wordt. Een secundaire opgave, doch van grote invloed op het bouwplan was één van de studio's, n.l. de grote concertstudio, zo in te richten dat deze ook als schouwburgzaal gebruikt kon worden en desgewenst door derden benut worden zonder dat het overige studiobedrijf hier ook maar het minste van merkt.

In Delft werd in opdracht van het AVRO-bestuur zelfs een ingenieus proefstudiotje gebouw (met een zogenoemde doos in doos constructie) om de geluidsisolatie te optimaliseren.

Maar ook de elektrische installatie, de verwarming en de luchtbehandeling moesten aan specifieke eisen van een omroepstudio voldoen. Voor een goede akoestiek werd o.a. grof vezelig gespoten asbest gebruikt voor een sterke absorptie.

In 1933 werd begonnen met het bouwrijp maken van het terrein en werd de monumentale villa Bagatelle ('s-Gravelandseweg 54) afgebroken. In dit jaar werd ook het schetsontwerp door de schoonheidscommissie goedgekeurd en in 1934 was het bouwbestek gereed.

Op 11 april 1934 vond de aanbesteding plaats en op 1 juni 1934 werd de officiële opdracht voor de bouw aan de NV Gebr. Van Heeswijk's Aannemers Maatschappij te Best verleend.

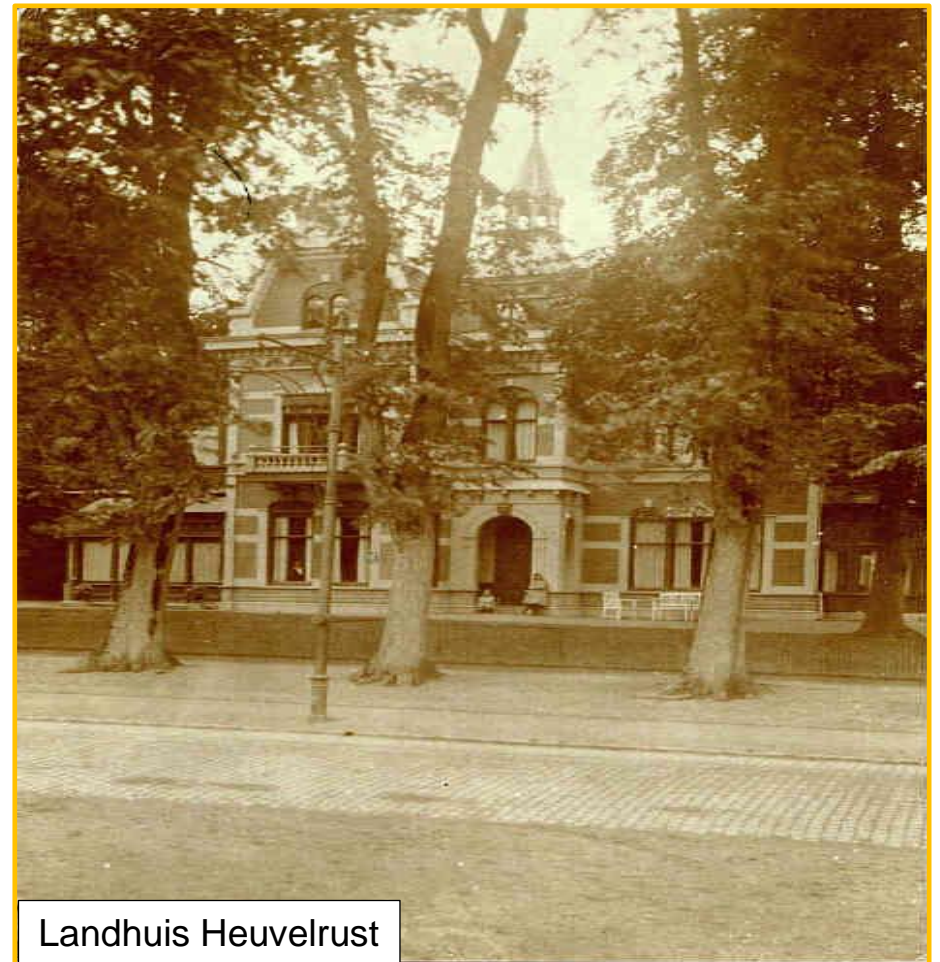
Dit jaar hield het bouwproces de gemoederen bezig. In december van dit jaar discussieerde het algemeen bestuur van de AVRO over het openen van een bouwkrediet van f 600.000. De totale kosten beliepen maar liefst f 1.200.000.

Op 2 juli 1936 werd het pand officieel geopend.

Ruim één jaar na de opening moest al serieus over een uitbreiding worden nagedacht. De AVRO trok met de opnamen van de “Bonte Dinsdagavondtrein” en de “Mengelbergconcerten” zoveel publiek dat een vergroting van o.a. de koffiekamer noodzakelijk was. Bovendien was de grote zaal zo vaak bezet dat er ook behoefte aan een repetitieruimte voor een orkest en een tweede jazzstudio ontstond. Opnieuw waren het Merkelbach en Karsten die gevraagd werden hiervoor plannen te ontwikkelen.

Dit leidde tot de bouw van een nieuwe studioruimte (studio 2, de Violkist) aan de overzijde van het Melkpad die met een onderaardse gang met het bestaande complex verbonden was. Landhuis Heuvelrust (zie foto rechts) werd in augustus 1938 afgebroken.

Landhuis Heuvelrust

In de oorlogsjaren werden geen grote aanpassingen en verbouwingen uitgevoerd. Wel werd het bestuur gemachtigd om het terrein 's-Gravelandseweg 56 aan te kopen. Hier stond villa Arte gebouwd door architect J.H. Slot.

De AVRO bleef met ruimteproblemen kampen. Om dit op te lossen werden in 1958 en 1959 3 villa's aangekocht: 's-Gravelandseweg 45 (villa Kruisvoorde) en 58 (villa Aurora) en Hoge Naarderweg 5.

En later werd ook 's-Gravelandseweg 60 (villa Bon- Air) aangekocht.

Villa Arte

Villa Bon-Air

In de loop van de jaren vonden verschillende kleine interne verbouwingen plaats, werden links van het hoofdgebouw in min of meer dezelfde stijl 3 etages bijgebouwd (zes registratiekamers, zes commentaarstudio's, verschillende controlekamers, twee presentatiestudio's en een lift en werd de Vioolkist aangepast aan de technische eisen van de tijd.

De laatste grote verandering van de bouw van de AVRO TV-flat. In 1970 vond de aanbesteding plaats in op 20 mei 1972 werd dit gebouw officieel geopend. Het gebouw bood plaats aan 150 medewerkers, projectieruimten, filmcabine, -montageruimten en -archief, vergaderkamers, een telexruimte etc. Nu zit hier Medisch Centrum Dudokpark.

De volgende jaren gebeurde er weinig. In 1980 werd bij een renovatie de kenmerkende onderdoorgangen van het poortgebouw dichtgezet ten behoeve van kantoorruimten. In 1987 en 1989 werd studio 1 ingrijpend verbouwd. De ruimte die oorspronkelijk voor radio-opnamen en verenigingsactiviteiten werd gebruikt, moest worden ingericht tot een hypermoderne en multifunctionele opnamelocatie voor radio en TV.

In 2000 verhuisde de AVRO naar het huidige M-gebouw. Veronica nam op 1 september 2002 haar plaats in. Op 29 augustus werden de vergulde letters van het pand verwijderd. Daarna kwam het bedrijf Blue Circle erin. Het Avro gebouw wordt momenteel gerestaureerd. In 2012 is besloten het Pierre Palla Concertorgel te plaatsen in het Muziekcentrum van de Omroep (de voormalige VARA-studio's aan de Heuvellaan). Na restauratie werd het in het najaar van 2019 geplaatst. Sinds de fusie, in 2014, zitten TROS en AVRO in het voormalige complex van de Wereldomroep aan de Witte Kruislaan.

Het voormalige AVRO-gebouw wordt momenteel gerestaureerd

Uitgangspunt voor de restauratie en herbestemming van het hoofdgebouw is het herstellen en versterken van de cultuurhistorische, monumentale en ruimtelijke kwaliteiten van het oorspronkelijke ontwerp met als doel het creëren van een inspirerend bedrijfsverzamelgebouw. De situatie in 1936 wordt als uitgangspunt genomen. Sommige delen worden gesloopt, het complex wordt flexibel in gebruik. Verschillende compartimenten kunnen geschakeld of opgedeeld worden om aan zowel grote als kleine bedrijven verhuurd te kunnen worden. De verschillende studio's zullen in functie niet veranderen. Huurders in de audiovisuele-, gaming- en creatieve sector zullen hier gebruik van kunnen maken. Ook komen er 16 huurappartementen op de plek van een aanbouw uit de jaren '70, die momenteel gesloopt wordt.

Studio 2 (1940) aan de overkant (studio Theater de Vioolkist) zal worden gebruikt als tv-studio en concertruimte. En er komt ook een exclusief theater in met kleine concertjes en kleine optredens.

Samenvatting historie AVRO gebouwen: Meindert Tepper

Luchtfoto uit 1931 van Hilversum. Midden het Raadhuis, waar nog bouwwerkzaamheden plaatsvinden.

